

135

Stupeň utajení ZRUŠEN dle § 22, odst. 4, zák. č. 412/2005 Sb., dne 12.5.2006

A-001722/17-74

28. června 1974

O D B O R 17

~~PR...~~

Výtisk č. 41

NEKLAN

Souhrnná informace rozvědky

Současný stav a perspektivy činnosti vysílače Svobodná ropa
v roce 1974

Za správnost:
plk. J. ZAJÍC, v.r.

Počet listů: 7

SIR d. 13/74

V současné době jsou dovršovány organizační změny v řízení vysílače SE a probíhají organizační a zejména personální opatření v ústřední redakci a vysílači v Mnichově. Zpráva se zabývá některými hlavními strukturálními změnami v uvedené ideodiverzní instituci, zejména jejich významem pro budoucí činnost SE.

Po realizaci některých personálních a organizačních změn, prováděných v rozhlasových stanicích "Svobodná Evropa" a "Svoboda" postupně od konce minulého roku, došlo v minulých týdnech k dalšímu zásadnímu opatření v ústředním řídicím aparátě obou uvedených ideodiverzních institucí.

President NIXON jmenoval na základě usnesení amerického kongresu z října 1973 tzv. Radu pro zahraniční vysílání (Board for International Broadcasting) se sídlem ve Washingtonu. "Rada" se stává jediným ústředním řídicím orgánem, vykonávajícím dozor nad činností vysílačů "Svobodná Evropa" a "Svoboda". Tímto aktem byla dovršena důležitá strukturální přeměna vedení obou institucí a zakončeno určité bezvládní vzniklé po vyjmutí obou vysílačů z přímé kompetence americké výzvědné služby CIA a jejich prozatímnímu podřízení Státnímu departmentu.

Do funkce předsedy "Rady" byl jmenován David ABSHIRE, bývalý asistent státního sekretáře a v současné době předseda Střediska pro strategický mezinárodní výzkum na Georgetown University ve Washingtonu. Dalšími členy byli jmenováni: John ROCHE, bývalý speciální poradce presidenta USA, profesor politických věd na universitě Brandeis, který byl též členem kabinetu M. C. EISENHOWERA, vyšetřující činnost RSE a radia "Svobodná Evropa" v roce 1972; Henry R. LUCE, profesor mezinárodních vztahů

Taftově universitě; Thomas QUINN, spolumajitel advokátní firmy; Abboth WASHBURN, bývalý náměstek ředitele Informační služby USA (USIA). Členy "Rady" jsou dále jako poradci bez rozhodujícího hlasu oba ředitelé uvedených vysílačů, ředitel radia "Svobodná Evropa" Ralph E. WALTER a ředitel radia "Svoboda" Howland SARGEANT.

Kromě jmenování členů "Rady pro zahraniční vysílání" bylo oznámeno i utvoření stálého úřadu "Rady", jehož výkonným ředitelem (executive director) byl jmenován Thomas BARTHELEMY, bývalý II. tajemník velvyslanectví USA ve Varšavě v letech 1964-1966, velmi dobře ovládající polský a ruský jazyk. V minulosti pobýval též ve Vietnamu a v poslední době se zabýval otázkami Středního východu.

Stálý úřad "Rady" pro zahraniční vysílání" bude personálně podřízen Státnímu departmentu, kam byl služebně převeden i jeho ředitel. Úkolem ředitele stálého úřadu bude realizace pokynů přijatých Radou. Stálý úřad bude udržovat přímé styky s oddělením pro východní Evropu Statepu a s oddělením USIA pro východní Evropu a také s oběma uvedenými radiostanicemi.

V politických kruzích kolem presidenta NIXONA se oceňuje, že prezident vybral do Rady pro zahraniční vysílání osoby, které mají v dané problematice vědecko-teoretické i praktické organizační zkušenosti a jsou schopné vhodným způsobem uplatňovat v činnosti Rady správný výklad současné zahraniční politiky USA. Zejména se však oceňuje, že jde o osoby, které nebudou provádět v rámci své pravomoci samostatnou politiku a budou poslušně plnit pokyny presidenta a jeho administrativy.

Vedení vysílače "Svobodná Evropa" v Mnichově usilovalo velmi aktivně, aby předsedou Rady pro zahraniční vysílání byl jme-

nován bývalý velvyslanec USA ve Varšavě John Austin GRONOUSEI, kterému dle mínění mnichovského vedení RSE jsou blízké otázky "Svobodné Evropy" a Polska. President NIXON však nedal z nezjištěných důvodů k jeho jmenování souhlas.

Rada pro zahraniční vysílání obdržela následující pokyny od administrativy presidenta NIXONA:

- Snížit stav pracovníků RSE a radia "Svoboda" na 40% stavu z počátku roku 1974.
- Rozpracovat a připravit koncepci sloučení obou uvedených vysílačů.
- Prozkoumat možnosti umístění radiostanic na jiném území než v NSR; údajně má být zkoumána zejména možnost jejich umístění v USA.
- Realizovat prověrku kádrů, zejména za účelem propuštění podezřelých, zkompromitovaných a málo výkonných osob.
- Kontrolovat rozhlasové relace tak, aby plnily svou základní informační funkci.

Podle získaných poznatků většina uvedených pokynů počala být realizována již před oficiálním jmenováním "Rady" a jejich realizace pokračuje.

Pokud jde o snižování stavu pracovníků obou vysílačů, z evropské redakce RSE v Mnichově, bylo propuštěno téměř 100 z celkového počtu 1000-1100 osob a další mají být propuštěni v nejbližší době. Byla též propuštěna více jak polovina osob z redakce v New Yorku. Mezi zaměstnanci "Svobodné Evropy" panuje velké roztrpčení na způsobem, jakým je propouštění prováděno. Ředitel RSE WALTER uspořádal tiskovou konferenci, na níž oznámil počet propuštěných a teprve poté pro ně uspořádal schůzi, na které jim propuštění oznámil. Když se účastníci této schůze vrátili na pracoviště, našli tam již propouštěcí dopisy. Pracovníci čs. redakce jsou rozhořčeni též na vedoucího čs. sekce PECHAČKA, kterému vytýkají, že neměl odvahu se s pro-

puštěnými zaměstnanci této sekce setkat a že se nenašel nikdo kdo by jim za jejich dlouholetou práci poděkoval. Část propuštěných pracovníků je předčasně penzionována, ostatní propuštěni bez jakýchkoli dalších nároků.

Propouštění je nejčastěji zdůvodňováno nedostatečnými finančními dotacemi, které schválil americký kongres na činnost RSE. Jak však ukazují některé nesporné skutečnosti, není probíhající propouštění zaměstnanců RSE opatřením jen z finančních důvodů, ale záměrným a plánovaným aktem, který sleduje především zefektivnění činnosti RSE a zřejmě také plnění pokynu o propuštění zkompromitovaných, podezřelých a málo výkonných osob. Tak americký kongres, který právě projednává finanční dotaci pro RSE a radio "Svoboda" na rok 1973, nebyl vůbec Radou pro zahraniční vysílání požádán o zvýšení finanční dotace. Přitom někteří členové zahraničně politického výboru amerického Senátu při projednávání dotace pro obě uvedené stanice vyslovili podiv nad nízkými rozpočtovými požadavky obou stanic, zejména s ohledem na potřebu obnovy jejich technického zařízení. Předseda Rady pro zahraniční vysílání ostatně zcela otevřeně odhalil podstatu nové personální politiky v obou vysílačích, když při své návštěvě mnichovské redakce RSE na dotaz jak dlouho bude ještě existovat "Svobodná Evropa", odpověděl, že "Svobodná Evropa" může pracovat ještě 10 let, ale při 30% stavu zaměstnanců ve srovnání s dneškem.

V otázce sloučení obou vysílacích stanic dochází rovněž k zajímavému vývoji. EISEHOWEROVA komise ve svých dobrozdáních z roku 1972 sloučení vůbec nedoporučovala a argumentovala proti němu zejména nutností přistupovat zcela odlišně k antikomunistické propagandě vůči SSSR na jedné straně a východní Evropě na straně druhé. Nyní, jak ukazují některé skutečnosti, zvítězilo zřejmě zcela hledisko konečných organizačních a úsporných záměrů nového vedení. Postupně se připravuje sloučení obou stanic. Poznatky z věrohodných pramenů naznačují, že plán sloučení je již vypracován, avšak prozatím je držen v tajnosti. Jsou však již v plném proudu přípravné práce na sloučení knihoven a archivů obou institucí. Jsou již také činěny přípravy na přestěhování personálu radia "Svoboda" do místností "Svobodné Evropy", kam

1110

má přejít v nejbližších měsících 150-300 osob. Zatím jsou tato opatření charakterizována jako technické přesuny a nikoliv jako sloučení. Argumentuje se hlavně tím, že je zcela zbytečné platit nájem za budovu radia "Svoboda" ve výši 650.000 DM ročně, když je možno redakci této stanice umístit v místnostech vysílače "Svobodná Evropa". Toto odůvodnění se však všeobecně přijímá rezervovaně, neboť z hlediska hospodárnosti a celkového nedostatku místa nebude moci vedle sebe nadlouho podvojně existovat v jedné budově celá řada pomocných úseků jako administrativní oddělení, osobní oddělení, technická ředitelství apod. Navíc budou musejí být uvolněny další prostory v budově RSE pro určitý počet studií radia "Svoboda". Uvedené skutečnosti tedy nasvědčují tomu, že nejde jen o technické opatření za účelem ušetření nájemného, ale zřejmě o přípravu na zásadní strukturální organizační sjednocení obou stanic v jednu instituci (což v sobě zahrnuje pochopitelně i hlediska úspornosti, včetně podstatného omezení počtu osazenstva).

Pokud jde o pokyn NIXONovy administrativy "Radě", aby přezkoumala možnost umístění radiostanic na jiném území než NSR, jde zřejmě o snahu o nový přístup k již dlouhotrvajícímu latentnímu problému kolem umístění vysílacích zařízení a redakcí na území NSR. Tento problém se týká zejména NSR, jejíž vedoucí činitelé jsou vystaveni oprávněné kritice ZSS, že umožňují americkou ideodiverzní propagandu z území NSR. Zcela jasná spoluzodpovědnost vlády NSR za činnost obou vysílačů vyplývá z toho, že kompetentní orgány NSR udělují každoročně oběma vysílačům provozní povolení používat určitých vlnových rozsahu a mají tedy odmítnutím tohoto povolení možnost jejich činnost zastavit. Na druhé straně NSR v otázkách zahraniční politiky NSR částečně ovlivňuje obsah ideodiverzní činnosti obou institucí. Obě mají například zakázáno napadat zahraniční politiku NSR vůči ZSS a komentáře k zahraniční politice NSR vůbec musejí být "vyrovnanější, vyváženější a přiměřenější". Úkol Rady pro zahraniční vysílání přezkoumat umístění radiostanic na jiném území se z dlouhodobějšího hlediska jeví jako reálný a pravděpodobný.

Spojené státy se nechtějí dostat do konfliktu s NSR a nemohou přihlížet ke kritice ZSS, avšak stejně tak nechtějí být omezo-
vány ve využívání obou stanic ve prospěch své konkrétní zahra-
niční politiky a ideodiverzních záměrů.

K dalšímu pokynu administrativy presidenta NIXONA Radě pro
zahraniční vysílání, tj. k realizaci prověrky kádrů a k důvodům
propouštění kolují mezi zaměstnanci různé neověřené verze, vy-
plývající spíše z charakteru vzájemných osobních vztahů mezi
jednotlivci a nelze z nich zatím usuzovat na další směry perso-
nální politiky. Lze však předpokládat, že hlavní část kádrové
prověrky bude provedena později, jako součást celkové reorgani-
zace.

Kontrola rozhlasových relací je prováděna americkým vede-
ním mnichovských redakcí podle již dříve přijatých pokynů. Uzná
však zřejmě půjde o další prohloubení této kontroly přímo ze
strany Rady pro zahraniční vysílání, respektive jejího stálého
úřadu a to zejména z hlediska, jak se jednotlivé rozhlasové re-
lace shodují a jak přispívají k současné linii americké zahra-
niční politiky. Jaký bude mít zavedení této kontroly vliv na konk-
rétní změny v obsahu relací lze zatím těžko předvídat. V každém
případě to však bude znamenat větší přizpůsobení americké ideo-
diverze do ZSS současným vztahům mezi USA a SSS a celkovému
trendu mezinárodního uvolnění a tedy ještě větší preferování ta-
kových otázek jako je "svobodná výměna myšlenek a názorů, volný
pohyb osob", podpora odstředivých sil v komunistickém hnutí
a podobně.

V pokynech americké administrativy pro Radu pro zahraniční
vysílání se nehovoří zřejmě úmyslně o tzv. výzkumné činnosti obou
radiostanic. Jde o zpracovávání různých rozborů o zprávách pro vlád-
ní i nevládní americké a západoevropské instituce, včetně rozvěd-
ných služeb. Tyto zprávy, zpracovávané mimo jiné též na základě
poznatků získaných od spolupracovníků RSE v jednotlivých socia-
listických zemích, jsou vysoce hodnoceny a považovány často za
mnohem lepší a hodnověrnější než například informace zasílané
z velvyslanectví USA v ZSS. V poslední době byl údajně tento
druh činnosti RSE aktivizován a "Rada" bude jistě i v budoucnu
tomuto druhu činnosti věnovat velkou pozornost.

Všechny shora uvedené skutečnosti nasvědčují tomu, že úvahy o možnosti úplného zrušení RSE a radia "Svoboda" jsou zatím bezpředmětné. V současné době probíhá v americkém kongresu jednání o dotaci na rok 1975, přičemž se situace vyvíjí pro oba vysílače zatím příznivě. Oprávněně je možno předpokládat, že bude schválena přinejmenším stejná dotace jako v minulých letech, tj. 50 milionu US dolarů. Přitom oba vysílače mají vedle podpory americké vlády silnou podporu pravicových kruhů USA a sionismu. Tak ku příkladu představitel sionistických kruhů v americkém kongresu senátor JACKSON vyzval americké sionistické organizace k aktivní podpoře další existence a činnosti RSE a radia "Svoboda" s tím, "aby boj za spravedlnost za železnou oponou neupadl do dotální izolace".

Předseda Rady pro zahraniční vysílání David ABSHIRE prohlásil před zahraničně-politickým výborem amerického Senátu, že se připravuje studie o nynějších operacích a budoucích možnostech radia "Svobodná Evropa" a radia "Svoboda" a že "Rada" kromě státních dotací bude pokračovat ve snaze získat soukromé příspěvky, které by vytvořily základní kapitál pro modernizaci jejich techniky. Konstatoval též, že projednával s americkým ministrem zahraničních věcí KISSINGERem úlohu obou institucí v éře mezinárodního uvolňování a že se oba shodli v názoru, že "dobrá informovanost veřejnosti v socialistických zemích přispěje skutečnému mezinárodnímu uvolnění". Jak se také ukázalo při návštěvě ABSHIRA v RSE v Mnichově, vyjadřoval se o další činnosti RSE velmi optimisticky. Konstatoval, že RSE má v politických kruzích USA kromě mnoha přátel, též řadu nepřátel. Jejich názory musí být změněny lepší propagací práce RSE. V tomto směru si ABSHIRE slibuje mnoho od zřízení stálého úřadu "Rady" ve Washingtonu, který bude pěstovat styky s politickými činiteli a novináři na zcela nové bázi. Půjde zejména o to, aby byli neustále zásobováni informacemi o činnosti Svobodné Evropy a o situaci v zemích východní Evropy a tak ovlivňování ve směru potřeb "Rady".

Z uvedeného je proto možno učinit závěr, že činnost vysílačů "Svobodná Evropa" a "Svoboda" bude nadále pokračovat, přičemž na základě nové organizační struktury a s některými novými metodami, které budou poněkud více přihlížet k současné situaci ve světě.